A°. 1833. N°. 156.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG DEN 30 DECEMBER.

NEDERLANDEN.

LEYDEN den 29 December.

In de Javasche Courant van den 13 Junij, vindt men het volgende medegedeeld:

Batavia, den 12 Junij 1833.

Uit de tot vergelijkenden cijfer der Geboorten, Huwelijken en Sterfgevallen van Civiele en Militaire [illegible] gehouden registers van den Burgerlijken Stand, en uit de bijvoegsels, van vóór dien tijd voorhanden, blijkt, dat dezelve, gedurende 1816 tot 1832, de volgende resultaten hebben opgeleverd, te weten:

Jaren.	Geboorten.	Huwelijken.	Sterfgevallen.
1816	31	30	229.
1817	219	58	500.
1818	178	64	612.
1819	194	68	601.
1820	165	77	726.
1821	233	82	1137.
1822	126	76	659.
1823	96	93	595.
1824	55	22	725.
1825	179	52	547.
1826	169	44	454.
1827	158	56	396.
1828	212	44	348.
1829	238	34	545.
1830	173	38	635.
1831	154	47	495.
1832	188	58	419.
Totaal	2768	943	9616.
Of gemiddeld, in één jaar nagenoeg	163	55	566.

Intusschen levert deze omslag geene volkomen juiste aanwijzing op, noch van de *werkelijk* plaats gehad hebbende, noch van de *gewone* mutatien.

De *geboorten* van vóór October 1828 hebben gedeeltelijk uit de aantekeningen en overgaven uit de doopboeken der onderscheiden gezindheden moeten worden getrokken; vele kinderen, die ongedoopt overleden zijn, komen alzoo bij deze laatsten niet voor; anderen weder, zijn daarbij als gedoopt ingekomen, ofschoon velligt voor den jare 1816 geboren. Ook bij de eerste October 1828 bestaande registers van den Burgerlijken stand, zijn inschrijvingen gedaan van vroeger geboren kinderen, welke namen niet in de doopboeken zijn gevonden.

Merkwaardig vooral in 1821, en dus in gewone tijden, een zoo aanzienlijk getal, als het opgegevene, van levenloos geborenen.

Doch zoo een en ander zij, sedert de invoering van den Burgerlijken stand slechts ruim vier jaren in werking zijn, de jaarlijksche geboorten, huwelijken en sterfgevallen in de residentie Batavia, bij omslag kunnen worden bepaald, kan mijn dezelve, blijkens die registers, met inachtneming echter der sterfgevallen onder het garnizoen, begrooten, als volgt:

Geboorten 190. Huwelijken 45. Sterfgevallen 300.

Ingevolge van de bovenstaande mededeelingen, leest wij thans eene meer gedetailleerde en vergelijkende opgave volgen, van de gestorvene de jaren 1829, 1830, 1831 en 1832, bij den Burgerlijken stand te Batavia gehouden staatkisten van geboorten en overlijden; en, voor alsdan voltrokken huwelijken, waardoor dan tevens even als in vorige jaren, de gewone opgaven over het laatst verloopen jaar verkregen worden.

Geboorten.	1829.	1830.	1831.	1832.
Wettige kinderen	139.	125.	166.	123.
De Bekenden	74.	45.	89.	29.
Onechten	15.	3	7.	17.
Gedoopt	0	4	2	19.
Totalen	238.	173.	154.	188.

Huwelijken.	1829.	1830.	1831.	1832.
Civiele personen	26.	28.	36.	46.
Militaire	8.	10.	11.	12.
Totalen	34.	38.	47.	58.

Sterfgevallen.	1829.	1830.	1831.	1832.
Militaire	255.	343.	180.	158.
Zeevarenden	38.	29.	50.	53.
Vrouwen	59.	59.	54.	50.
Jongens, beneden de 16 jaren oud	54.	49.	50.	44.
Meisjes	43.	36.	46.	24.
Doodgeborenen	5.	9.	11.	15.
Onbekenden	4.	1.	0.	1.
Totalen	545.	635.	495.	419.

hebbende het getal der Geboorten, Huwelijken en Sterfgevallen, in iedere maand van het jaar 1832, bedragen, als volgt:

Maanden.	Geboorten.	Huwelijken.	Sterfgevallen.
Januarij	20	4	34.
Februarij	6	3	31.
Maart	19	7	24.
April	30	8	27.
Mei	12	6	41.
Junij	15	6	34.
Julij	12	5	32.
Augustus	18	2	37.
September	15	3	34.
October	21	6	40.
November	18	5	35.
December	12	3	50.
Totalen	188	58	419.

— De *Brusselsche Courant* bevat in denzelfs *Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen*, onder rubriek *Engeland*, het volgende:

„Een opmerkelijk voorbeeld eener geïmproviseerde Kanselrede, is op Zondag den 15 dezer bij eene avond-Godsdienstoefening, in eene der kerken van Westminster gegeven, door den Wel-Eerw. Heer *Beal*. De kerk was namelijk met gaz verlicht en onder het voorgezang gingen eenigen alle de lichten uit. De orde werd echter niet gestoord, en daar de meeste toehoorders het gezang van buiten kenden, werd dit ten einde gezongen. Weldra werden er eenige kaarven in de kerk gebragt, en nu deed de Predikant eene waarschuwing, dat men zorgen zou, dat zich niet de pijpen geen gaz in de kerk ontlaste. Bij de herinnering aan het gevaar aan welk men hierdoor zou blootgesteld zijn, rukte allen in beweging om een goed heenkomen te zoeken. De tegenwoordigheid van geest van den Predikant echter herstelde echter weldra de rust en orde, de bedienden van de nabijzijnde gaz-onderneming kwamen de verlichting herstellen, en nu koos de Predikant tot tekst de woorden van PAULUS *aan de Ephesiërs*, H. V. vs. 8, *want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere; wandelt als kinderen des lichts*; en hield daar over, met toepassing op het gebeurde, eene zeer weltreffende Leerrede, welke eenen diepen indruk bij de aanwezigen heeft achtergelaten."

— Uit Amsterdam meldt men, dat aldaar op Donderdag, den tweeden Kerstdag, onder voorgang van den Wel-Eerwaarden heer *Roll*, het tweehonderdjarig bestaan van de oude Luthersche kerk gevierd is.

— Uit Rotterdam wordt van den 26sten dezer geschreven: „Heden nacht ten een ure is aan de Rotte, bij de Hoeksche kade, behoorende tot den polder, den Bergschen hoek genaamd, eene doorbraak gevallen, die men niet heeft kunnen stoppen, en welke al het land onder water heeft gezet. Twee boeren woningen zijn geheel vernield, doch er zijn geene menschen of vee bij omgekomen. Men berekent de doorbraak in de Rotte op 200, de diepte op 40 voeten. Ten gevolge van deze doorbraak, en die van de Binnen-Rotte, zoo de rivier-schutsluis, in deze stad, dezen ochtend bijna geheel ledig geloopen. Men hoopte de kaden, die de polders scheiden, tot Bleiswijk te behouden, ten einde dat dorp te bewaren, en verdere nadeelige gevolgen te vermijden."

— De berigten van den [illegible] zijn [illegible] gevallen, [illegible] 2 duim. In de [illegible] 24 uren [illegible] 7 duim gewassen.

De overgang tusschen Elecom en Doesburg, is den 25sten dezer een weinig begonnen over te loopen, dezelve bevond zich overigens nog in eenen goeden staat, doch de zanderige gedeelten van dezen dam hebben op enkele plaatsen veel door afslag geleden. Ook de Pannerdensche Waard is dam begon over te loopen. De Zijmeersche overlaat kwam den 25sten dezer op de laagste plaatsen 49 duim, zeer gunstig de onderscheidene duikers en waterkeeringen geene nieuwe beschadigingen waren ontstaan, dezelve vrij sterk doorkweldren.

De IJssel was mede voortdurend rijzende. Te Deventer stond het water 18 duim beneden de Saingatings zoomen.

Op de Maas bleef de vloed niet minder aanhoudend.

Den 25sten namiddags des morgens om 8 uren van de pelmolen te Grave 5-65, en den volgenden morgen, de hoogste uur, 6-78 Ned. el, volgens de zelfde berigten uit Groningen, was men er omtrent alle ongemakkelijke opgeste, nog niet ingelegd om de doorbraak in den dijk bij Bellingewolde te digten, [illegible] uur [illegible] den 25sten [illegible] 6 el en 34 duim.

Uit Monsfoort wordt van den 26sten gemeld: „De hoogte der hoopen het water in deze streken (uit een [illegible] gedeeld), schijnen in alles gelijkwerkig geweest te zijn. Het water in de gemeente van Wijngaarden is wel niet over den dijk gestroomd, doch heeft in de stal en in het huis *de Plaijt*, aanden Lekdijk gelegen, een aanteekening [illegible] gemaakt.

Wat de sluis der vaart van Linschoten aanbelangt, dezelve bevindt zich in een zeer goeden staat, en had nog bij het hoogste water [illegible] gaten, en zoo er veel had bestaan, dan de sluis had kunnen passeren, zonder men zich van voorzigtigheden hebben kunnen bedienen; doch deze voorzorg is niet noodig geweest.

Te Oudorp staan alle huizen, met uitzondering van die aan den dijk, onder water. Den 25sten [illegible] 7 duim [illegible] 24 uren [illegible] 7 duim gewassen. [illegible] den 26sten [illegible] 6 duim [illegible] 24 uren [illegible] 7 duim gewassen. Den 27den dezer heeft de stroomgat hetzelfde [illegible] eene waterhoogte van 23 voeten boven volzee, eene gunstige schade aan de zeewering van de Houdsbosschen aangericht. De zandplaat is, opmeet dat eene plaats, de eene kruinsbreedte van zeshoe even 6 ellen afgenomen, de hoofden hebben ongelijke groote schade bekomen, zijnde niet dat van de zeewering afgeschenden. Men is tegenwoordig begonnen met het aanvoeren eener groote hoeveelheid zand, om den dijk zoomede mogelijk te herstellen. — Gelukkig was de wind bij den storm niet noordelijk, en het water niet buitengewoon hoog.

— De doorbraak aan de rivier de Aa, in Groningen, is beter bevonden te zijn, dan men [illegible] dijk, zijnde de Bellingewolder [illegible] dagtoon [illegible] gemiddeld 26 palmen overtroomd. Men heeft gepaste voorzorgen ter weering van verdere onheilen en maatregelen tot herdigten der doorbraak genomen.

— Uit Nijmegen meldt men nog het volgende: „Van alle zijden berigt men, voortdurende wassching op de rivieren; alzoo is de hoogte der rivier den 25sten 6 el. 23 duim; den 26sten, 6 el. 30 duim, en heden den 27sten 6 el. en 34 duim.

— Uit Zeeland schrijft men, dat de kanonneerboten *de Dolfijn* en *Komeet*, ter reede van Vlissingen zijn aangekomen, en Woensdag of Donderdag door de andere oorlogschepen zouden worden gevolgd, ten einde gezamenlijk in het dok der stad te overwinteren.

Voorts meldt men van daar, dat volgens de berigten van de uit zee komende schepen, de aanhoudende jongste stormen uit het Westen weder verzettende verwoestingen hebben aangerigt. Overal had men schepen in nood gezien, voorál ter hoogte van de Duinkerksche banken, alwaar onderscheidene schepen, van welke men, door de verschrikkelijke branding niets dan de toppen van de masten kon zien, tegen het strand waren gelegen

De laatste stormen hebben de dijken en zeeweringen dezer provincie aanmerkelijk getoisterd, door verdubbeling van ijver, waakzaamheid en inspanning van alle menschelijke krachten, is de groote zeedijk van Westkapel voor vernieling bevrijd gebleven, doch op verschillende punten heeft deze provincie, waar men onophoudelijk tegen de baren moet worstelen, en de schoone en vruchtbare landsdouwen, aan het woeden der Noordzee moet betwisten, wederom de verderfelijke kracht der langdurige stormen uit het Westen ondervonden. — In het 4de district, aan de Nieuwe Sluis, moet volgens berigten, een aanmerkelijk gat in den dijk geslagen zijn, oogenblikkelijk werden eenige schepen met rijs, welke te Rammekens lagen en door tegenwind niet voorwaarts konden komen, per stoomboot derwaarts gesleept, en werd er dadelijk aan den vernielenden voortgang des stroom paal en perk gesteld. Moge die plek grond, overigens zoo rijk gezegend, zoo vruchtbaar en zoo schoon, aanhoudend door de magtige Noordzee, aan wiens gebied hetzelve dóór onze voorvaderen is ontrukt, worden bedreigd; de Voorzienigheid schonk ons de kennis der middelen ter onzer beveiliging; Hij schenkt ons moeden, in wier onvermoeiden ijver en uitgebreide kennis, wij den besten waarborg vinden, en de drijvende leeuw, op het Zeeuwsche wapen, wenkt ons nog altijd zijn *Luctor et Emergo* toe.

Nog meldt men uit Zeeland van den 23sten. Gisteren in den middag kwam Zr. Ms. Korvet *de Comeet*, kapitein-luitenant *ten Berge*, voor de Marine-Haven te Vlissingen, ten einde in het Dok dier stad te halen, gemeld vaartuig had het ongeluk, niet geheel midden in de gulf dier haven te komen, waardoor hetzelve de glooijing raakte, het water bij dezelfs daling onder hetzelve wegviel, alzoo de korvet op zijde sloeg, en met den vloed vol water liep. Dadelijk werd de equipage en de goederen aan wal gebragt, en het uitzoo veel doenlijk geborgen; thans ligt dit vaartuig bezijden de gulf geheel op de tegenzijde, omringd van ligters en kleine vaartuigen, om hetzelve te helpen, doch velen achten het onherstelbaar verloren.

— Van Lillo wordt van den 23sten geschreven: Den 21sten dezer kwam des avonds, even boven de forten Lillo en Liefkenshoek, het Amerikaansch driemast koopvaardijschip, genaamd *Bayard*, van New-York, een zuider, en sloeg eenigen tijd daarna door den geweldigen storm pit het W. N. W. van zijne twee ketting-ankers tegen den linker oever der Schelde aan, op een afstand van ongeveer 1000 ellen boven het fort Liefkenshoek; bij het aanbreken van den dag trachte zich de gallei-kanonneerboot N°. 74 om het schip ter hulp te komen; eene boot der Belgische *Zeemagt* was mede uitgezet en bij de eerstkomende vloed waren de hulpkragten der beide boten vereenigd, doch vruchteloos, daarna zocht de Belgische boot de vloot weder op, terwijl het de boot N°. 74, bij het volgende hoog water, door alle inspanning van krachten, gelukte, schip en lading behouden vlot te brengen, zoodat hetzelve des anderen daags de zee naar Antwerpen vervolgde. Weder een bewijs der onvermoeide pogingen onzer zeelieden om ongelukkigen in den nood hulp te bieden.

— De Belgische *Indépendant* bevat: Met leedwezen, maar op goede redenen, zien wij ons genoodzaakt, het geruchte, dat wij gisteren vermeldden, dat de heer *Cobbet* waarschijnlijk, zekere heer dezer dagen insgelijks aangeworven hebbende lieden tot zich terug te voeren, zijn ontslag als minister van buitenlandsche zaken aan den Koning heeft ingediend, en dat Z. M. hetzelve heeft aangenomen.

's GRAVENHAGE den 26 December. Bij de gemaakte aanmerkingen der afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op de hoofdsom van het ontwerp van wet, tot aanvulling der middelen van de schatkist, en welke bedenkingen vrij algemeen den vorm der wet betreffen, heeft de heer *van Reenen* eene nota overgelegd, waarin hij hoofdzakelijk beweert, dat men om de betalingen gaande te houden, geene creatie van 6 millioen behoefde, daar die middelen voor het crediet zelve, te zeer verneederend en in zeer oneven om die in eene wet te gedoogen, dewijl uit de rekeningen en andere overgelegde stukken blijke, dat de werkelijke ontvangsten van November 1832 tot 1 September 1833 voldoende zijn om de presumtive uitgaven tot December 1833 te dekken; dat de te nemen interregelen tot dekking der deficits moeten gepaard gaan met de verdere financiele maatregelen, die van het gouvernement verwacht worden, en dat voorts bij de wet diende bepaald te worden, dat de fondsen niet dan tegen pari zullen mogen worden verhoogd.

In de antwoorden van het gouvernement wordt gelegd, dat aan het te kennen gegeven verlangen, ter wijziging der redactie van de wet, geheel is voldaan door de veranderingen zoo in den aanhef als in het dispositief, en welke overeenkomen met het voorgestelde bij de procedures verbaal der Tweede en Vijfde Afdeelingen. Het rapport der Derde Afdeeling desgelijks is dienvolgens zeer kort, en daarbij heeft de Tweede Afdeeling voornamelijk aangemerkt, dat niet voldaan is aan de belofte, bij de wet gedaan, om de amortisatie der 5 pCts. effecten van het tweede Grootboek reeds dit jaar in overweging te nemen.

Het ontwerp van wet, zoo als het thans gewijzigd is en waarschijnlijk en morgen zal worden aangenomen, luidt als volgt:

„WILLEM, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut doen te weten:

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat ter gunste houding der beraadslagingen van de schatkist, bij gedeeltelijke aanvulling van het te kort, ... de middelen en de toegestane uitgaven, sedert September 1830 tot en met Maart Overzicht 1833, eenige voorziening zal behoeven plaats te vinden;

Zoo is het, dat wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedvinden en verstaan bij deze:

Ter gedeeltelijke aanvulling van het te kort, hetzelve uit de onzekerheid omtrent de middelen en de toegestane uitgaven, sedert November 1830 tot en met December 1833, zal in het tweede Grootboek der nationale werkelijke schuld, rentende vijf ten honderd, worden ingeschreven en kunnen worden te gelde gemaakt een kapitaal van zes millioenen drie honderd duizend guldens (f 6,300,000).

Laten en bevelen, enz.

— *Den 27 December.* Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke heden omtrent elf ure, in tegenwoordigheid van Zijne Exc. den minister van financien, een aanvang nam, zijn gelezen en voor notificatie aangenomen, twee missives van de Eerste Kamer, houdende kennisgeving, dat zij zich vereenigd heeft met de ontwerpen van wet tot heffing van een accijns op het turf en de steenkolen.

Eenige ingekomen verzoekschriften zijn naar de daartoe benoemde commissie verzonden, waarna de beraadslagingen over het ontwerp van wet, tot gedeeltelijke aanvulling van het te kort, op de middelen over 1833 en vroegere jaren, aanving, zijn geopend. De heer *van Reenen* hield het er nog altijd voor, dat de inkomsten en ontvangsten genoegzaam waren om 's Rijks uitgaven tot 1 Januarij 1834 te dekken, en dat men ter aanvulling der deficits op de gewone begrooting de verdere financiele maatregelen, welke men van het gouvernement verwacht, behoorde af te wachten. Z. Exc. de minister van financien heeft hierop hoofdzakelijk geantwoord, dat de tegenwoordige voordragt alle die wijzigingen had ondergaan, welke tot de verwerping van het eerste ontwerp hadden aanleiding gegeven, en dat er ook nu geene gewigtige bedenkingen tegen gemaakt zijn; dat hij stellig verklaren kon, dat het onmogelijk was om met de verleende middelen de deficits, die er wel niet dadelijk, maar in de eerste maanden van 1834 zullen bestaan, te dekken; dat de Koning, het hoofd van den Staat, zelf daarvan overtuigd was; dat Zijne Maj. dit kon weten, omdat maandelijks aan Hoogstdezelven worden onderworpen de staten der kassen, zoo wel der ontvangsten als der uitgaven, en dat het later uit de verantwoording van de gelden der nu verleende credieten zal blijken, welk gebruik de Regering daarvan gemaakt heeft. Nadat de heer *Corver Hooft* zich kortelijk voor de wet had verklaard, zeide de heer *van Reenen*, ook daaraan, tot voorkoming van stremming in 's lands diensten, zijne goedkeuring te zullen hechten.

Het ontwerp, in omvraag gebragt zijnde, is met eenparige stemmen aangenomen.

De discussien over het nader ontwerp van wet, betreffende de grondbelasting in 1834, zijn vervolgens geopend. De heeren *Fockema*, *van Aich van Wijck*, *Druyvesteyn*, *Catz*, *van Sytzama* en *Huslopen*, die voor de wet spraken, hebben de billijkheid van den maatstaf des kadasters betoogd, die hoofdzakelijk gelijkheid van lasten voor alle de gewesten van het Rijk zou voortbrengen. Sommigen dier leden hebben den teleurstelling betuigd, dat de grondbelasting niet reeds dit jaar geheel naar de inkomsten van het kadaster zal worden geheven.

De leden, die zich tegen de wet verklaarden, en wel de heeren *Quintus*, *Kuiphorst*, *Luyben*, *Cocking*a, *van Swinderen*, *Dijckmeester* en *van Rappard*, waren van gevoelen, dat het tegenwoordig was reeds nu het kadaster in eene zoo fulme mate toe te passen; dat de kadastrale werkzaamheden voor herziening vatbaar zijn; dat men in een onvolmaakt werk tracht vast te stellen vóór en aleer de werkzaamheden der Staats-Commissie, benoemd voor het onderzoek van reclames, het kadaster zal gezuiverd hebben van die abusen, welke in een zoo uitgebreid werk onvermijdelijk zijn. De heer *Luyben* heeft bij deze gelegenheid over den kwijnenden toestand van den landbouw gesproken en als een middel tot verbeuring verlangd, dat een matig inkomend regt op de vreemde granen moge worden gelegd.

De heeren *van Dam* en *van Alphen* zouden nadere inlichtingen van Zijne Exc. den minister van financien afwachten.

Nadat Zijne Exc. de minister van financien het ontwerp verdedigd en onder anderen gezegd had, dat het op regtvaardigheid rustte, zijn de beraadslagingen gesloten en is men tot de stemming overgegaan.

Van de 51 tegenwoordig zijnde leden hebben 30 voor en 21 tegen het ontwerp verklaard, zoo dat het is aangenomen en naar de Eerste Kamer zal worden gezonden.

Tegen hebben gestemd: de heeren: *Kuiphorst*, *Quintus*, *Ingenhousz*, *van Tuyll van Heeze*, *van Nagell*, *Sandberg*, *Dyleveld*, *Luyben*, *van der Gronden*, *Cockinga*, *van Swinderen*, *Cuypers*, *Weerts*, *de la Court*, *Schimmelpenninck*, *Beddaert*, *van Rappard*, *Lemker*, *Dijckmeester*, *van Meeuwen* en *Sypkens*.

Daarna is de vergadering opgeheven en op reces geschieden tot den 1 April 1834, des middags ten één ure.

— De Gouverneur van Zuid-Holland heeft, bij notificatie, ter kennis der daarbij belanghebbenden gebragt, dat de groote jagt, zoo wel de buitene als die op gereserveerde en afgepaalde gronden, met den 31 December aanstaande, en de jagt op Ganzen, Eenden en Watersnippen, met den laatsten Februarij 1834 zal gesloten zijn.

— Volgens eene, door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken gerenvoyeerde lijst der stations voor de bemanden van den Waterstaat, bij de buitengewone dienst en correspondentie langs de linken gedurende den tijgang en het hoog opperwater der rivieren in het jaar 1834, zullen, zoodra alsdan worden gerekwireerd, worden geëmployeerd:

Te Schoonhoven: *M. C. Beyerman*, Hoofd-Ingenieur; *J. van Zuylen van Blanken*, Ingenieur, en *P. J. Schouten*, Opzigter. Te Krimpen: *J. de Groot Jr.*, Opzigter. Te Vlaardingen: *A. Blankevoort*, Ingenieur, en *P. Jansen Scheid*, Opzigter. Te Gorinchem: *D. Mulder*, Ingenieur; *J. W. de Thomas*, Hoofd-Ingenieur; *P. Kool*, Ingenieur, en *A. van Regenmorter*, Opzigter. Te Hardinxveld: *C. C. de Kruyff Jr.*, Opzigter.

— De ongelukkige moord, elsier Vrijdag 11. aan eenen zuidt jongen gepleegd, schijnt eene andere aanleidende oorzaak gehad te hebben dan eerst is verspreid geworden; alhans men zegt, de ook nu zieke andere jongen, na reeds den gedachten dag den knecht gehoord te hebben de woorden uitgen, ens. (zijnde de meeste een Boheemer, zullen eindelijk den avond ten half tien uren van dien dag, niet meer verkrijgen alvorens bij waarbij de knecht aanhield; door hem juister opgelet merken was gewaarschuwd en beter te werken onder bedreiging dat hij anders bij den baas er over klagen zou, beantwoordde dit de jongen met verscheidene scheldwoorden, waarop de knecht zoodanig in drift geraakt, dat hij eene ijzeren staf greep, welke juist in het voor lag, en hem dezelve van achteren in het lijf stak, zoodat hij er van voren boven den navel weder uitkwam."

TURKYE.

KONSTANTINOPEL den 26 November. De tijdingen uit die stad brengen niets van belang aan, behalve dat *Mehemed-Ali* zich heeft bereid verklaard om de schatting aan de Porte te betalen, en reeds merkelijk heeft betaald. Ook zoude hij voor de achterstallige te voldoen. Ook zoude hij voor de achterstallige schatkist der Sultane een overschot van drie millioen piasters hebben overgemaakt. Onder de tegenwoordige omstandigheden komt zulks der Porte wel te stade, minder hoog in het financiel dan wel in het politiek opzigt.

— De laatste tijdingen uit Candia brengen de dagteekening van den 12 November. De rust was op dat oogenblik in het eiland hersteld, de Grieken, daartoe door de krachtontwikkeling van *Mehemed-Ali* genoodzaakt, hielden zich stil. En heerschte nogtans eene groote spanning onder het gemeene der bevolking, en men vreesde, dat het vuur elk oogenblik, dat men onder de asche meende, weldra op nieuw zou uitslaan. Voor reede van Suda, lagen twee Aegyptische linieschepen van 80 en 74 en een fregat van 60 stukken. Eenige dagen te voren, waren eene Aegyptische oorlogskorvet en twee transportschepen door eenen hevigen storm dat wind, op strand gesmeten en had een fregat daarbij dezelfde misten verloren. De Aegyptische krijgsmagt op dat eiland wordt op 15 of 18 000 man geschat, welke meer dan voldoende geschikt wordt tot het in bedwang houden der Grieken.

PORTUGAL.

LISSABON den 19 December. De legers van Don *Pedro* en van Don *Miguel* liggen thans steeds werkeloos over elkander; blijvende daardoor hoofdzakelijk gerigteren te Cataxko en te Santarem gevestigd. Men meende evenwel, dat Don *Pedro* weldra ten zuiden van den Tasg, alwaar hij in den laatsten tijd veel gronds verloren heeft, weder aanvallender wijze zou te werk gaan. Er was reeds eene groote hoeveelheid buskruid en andere oorlogsbehoeften naar dien kant van de rivier gezonden. De stoompoge *Jamestown* was den 17den uit Falmouth te Lissabon aangekomen, en had 100,000 p. st. aan geld en 6000 wapenrustingen aangebragt.

— De graaf *de Taipa*, die zich door het schrijven en openbaar maken van twee brieven tegen het Portugesche ministerie heeft bekend gemaakt, waarin hij hetzelve inzonderheid van geldverspilling en hatelijke maatregelen tegen de geestelijkheid beschuldigde, is den 7 December te Lissabon op straat door een gewapend politie-beambte gevat. Op weg naar de gevangenis, wist hij echter te ontkomen, en begaf zich naar Don *Pedro*, aan wien hij zich bevig beklaagde, dat de voorregten der Portugesche Pairs (die, volgens art. 145 der grondwet van Don *Pedro*, niet in hechtenis kunnen worden genomen, dan met toestemming van de Wetgevende Kamer, waartoe zij behooren) in zijnen persoon openlijk geschonden werden. Don *Pedro* verontschuldigde zich met te zeggen, dat hij van het gebeurde geheel onwetend was, doch riedt den graaf *de Taipa*, om zich tegen de politie niet te verzetten, en aan zijne zaak haren natuurlijken loop te laten. De graaf begaf zich echter niet naar de gevangenis, maar zocht eene schuilplaats, eerst aan het huis van Don *Pedro's* schoonbroeder, den markies *de Loulé*, en daarna aan boord van het Britsche linieschip *Asia*. Intusschen begaven zich de negen Pairs, die te Lissabon tegenwoordig waren, en waaronder de Hertogen van Terceira (*Villaflor*) en van Palmella, alsmede de reeds genoemde markies *de Loulé* de meest bekende zijn, in plechtigen optogt, en in hun ambtsgewaad, naar Don *Pedro's* paleis en reikten hem eene protestatie tegen het gebeurde met hunnen mede-Pair over, tevens vragende, of hunne voorregten niet meer gehandhaafd zouden worden? Don *Pedro* deed hun betuigingen van het tegendeel; doch den 9 December werd eene kennisgeving van den minister van justitie, *da Silva Carvalho*, te Lissabon bekend gemaakt, waarin het bevel tot in hechtenisneming van den graaf *de Taipa* voor geldig verklaard en tevens herinnerd werd, dat het artikel der grondwet, waarop de Pairs zich beriepen, door het besluit van 30 Julij 1828 buiten werking was gesteld. Of de graaf sedert werkelijk gevangen is genomen, wordt niet gemeld: doch het schijnt zeker, dat hij om geene andere reden, dan om het openbaar maken der boven vermelde brieven in regten vervolgd wordt. De berigten uit Lissabon, waaruit het bovenstaande ontleend is, voegen er nog bij, dat men in die hoofdstad over de handelwijze van het ministerie zeer verontwaardigd is, en dat de Pairs voornemens zijn, het mogelijke te doen, om hunne voorregten te behouden.

SPANJE.

Men heeft uit dat land twee officiele krijgsrapporten. Het eerste is van den generaal *Valdez* en den 17 December uit Victoria gedagteekend. Hij meldt, dat die door hem ingesondene kolommen aanmerkelijke voordeelen op de rebellen in Baskische provincien behaald hebben. Het ander rapport is van den kolonel *Christobal Linarez de Bustos*, en voert de dagteekening uit Calanda van den 30sten. De opstandelingen, die onder bevel van den baron *van Hervez* het kasteel Morella in Valencia bezet hielden en den 10den door een geweldig artillerie-vuur uit hetzelve verdreven waren, zijn dienzelfden dag door den kolonel *Butron* te Calanda in Arragon aangetast en na een geweld, waarin beide partijen veel geleden hebben, gansch lijk verstrooid. Generaal *Saarsfield* is den 14den met 3000 man te Pampeluna aangekomen.

— Een brief uit Madrid behelst het volgende: De rust is nog lang niet hersteld; de opstand verbreidt zich weeteer naar alle kanten; overal toonen zich de gemoederen vijandig jegens het gevestigde gouvernement; van den eenen kant is het de liberale partij met hare eischen, van den anderen kant zijn het de oneindzuchtige massa's, den bloeden yver der geestelijkheid ligtgeloovig volgende. Het gouvernement bewandelt vijf verschillende wegen, want ieder minister heeft zijne eigene staatkunde; zoodat er volstrekt geene eenstemmigheid in het bestuur bestaat.

— Uit dezelfde stad wordt van den 16 December geschreven, dat de onderhandeling van de Koningin-Regentes over eene nieuwe leening met bankiers van Parijs, Londen en Amsterdam, op voorwaarde dat de Cortes-Bons zouden erkend worden, afgebroken zijn, en de zaak bij het oude gelaten is.

DUITSCHLAND.

Weimar den 19 December. Z. K. H. de Prins *van Oranje* en H. D. Zoon Prins *Willem* der Nederlanden zijn alhier aangekomen en terstond aan het kasteel, dezer residentie afgestapt, alwaar HH. KK. HH. reeds sinds eenige dagen door het Groot-Hertogelijke Gezin waren verwacht geworden.

Darmstad (Groot-Hertogdom *Hesse*) den 19 December. Z. K. H. de Groot-Hertog, de vereeniging van de gemeenten der Protestanten en Lutherschen, tot eene enkele Evangelische kerk, goedgekeurd hebbende, zal deze vereeniging den eersten dag van Kerstmis in de hoofdkerk van die stad gevierd worden.

Koblentz den 22 December. De Rhijn en Moesel zijn steeds wassende; het water overstroomt de werven en begint in de laag gelegen wijken der stad door te dringen. Hier leggen vele schepen, die uit hoofde van den snellen stroom en de rukwinden, hier stroomafwaarts durven uitzeilen. Deze Rhijnbrug stelt bloot, en werd gisteren nog geopend. De hoogte van den Rhijn is hier 22 voet en 6 duim. — De haven van Emmerik is zoodanig met schepen opgevuld, dat er geene meer kunnen binnenloopen. — Op de Saar zijn eenige met steenkolen bevrachte schepen gezonken.

— Uit Rusland wordt geschreven: Den 3. was het vaarwater te Cronstadt, niet alleen naar de zeezijde, maar ook naar den kant van Petersburg, zoo ver het oog reiken kon, met ijs overdekt. Den 6. kon men de Neva zonder gevaar overtrekken. De Dwina, bij Archangel, was reeds den 19 November toegevroren.

In den loop van dit jaar waren te Cronstadt 1277 schepen aangekomen, en uitgezeild 1585.

FRANKRIJK.

Uit verschillende streken van Frankrijk wordt ook van de buitengewone hoogte van het water en van overstroomingen melding gemaakt. De Seine was tot eene aanmerkelijke hoogte gerezen.

— Op denzelfden dag (22 December) [illegible] het van zekere uitspraak gedaan in de zaak van *Raspail* en 26 andere republikeinen of leden van het genootschap der *regten van den mensch*, die beschuldigd waren, van in Julij j. l. de bestaande Regering te hebben willen omverwerpen. Ofschoon gedurende de openbare teregtzittingen, die omtrent vijf weeken daarna hebben gestaard, verschillende omstandigheden ter bevestiging der beschuldiging (zoo als het verzamelen van geweren en buskruid en het gieten van kogels) te berde zijn gekomen, en ofschoon daarbij de hoogstgevaarlijke strekking van het bedoelde genootschap duidelijker dan ooit is gebleken, zijn de 27 beschuldigden door de gezworenen in allen opzigte voor onschuldig verklaard. Het hof heeft echter drie der advokaten, die in deze zaak voor de beschuldigden hadden gepleit, tot een jaar of zes maanden suspensie veroordeeld, omdat zij den advokaat-generaal voor een vermeinden van procedeuren hadden uitgekreten. Ook is een der getuigen, zekere gewezen officier *Pleignier*, die den advokaat-generaal in de rede was gevallen, en hem toe te riepen: „Gij liegt, elendeling!" en dit gedeelte reeds herhaalde, door het hof tot drie jaren gevangenis veroordeeld. Over het geheel is deze regtspleging eene voortdurende vergrijzing der regterlijke magt geweest, en in de teregtzitting van den 22sten, heeft men de advokaten en de getuigen door kracht van bajonnetten uit de gerigtszaal moeten verdrijven, omdat zij de regters wilden dwingen, van dien dag nog uitspraak te doen.

— Een Fransch dagblad verhaalt, dat de spekulanten L. J. Maandag op de beurs te Parijs om eene slimme wijze zijn bedrogen geworden. Men verkocht namelijk aan hun de koninglijke aanspraak, bij het uitgaan der beurs had het getal der verkoopers grootelijks toegenomen, en men, konde zich de aanspraak reeds voor 25 centimes aanschaffen; het was reeds dooker, en het debiet was aanzienlijk. Niet vóór hunne te huis komst konden de kooplieden inzage van het gekochte nemen. Groot was hunne verwondering, toen zij bij den eersten oogopslag zagen dat de Koning wederom gesproken had van de inneming der Antwerpsche Citadel, van het ohlangsche huwelijk der Prinses *Louise*, enz., enz.; maar spoedig bemerkten zij, dat men hun 's Konings aanspraak bij de vorige opening der kamers had verkocht, van welke er bij den drukker nog eene hoeveelheid voorhanden was.

— Uit Bajonne schrijft men van den 20 December. Gisteren is alhier een sekretaris der Fransche ambassade te Madrid aangekomen, na te Villa Real door de Karlisten tegengehouden en geplunderd te zijn. De postmaal welke den 10den van hier naar Madrid is vertrokken, is insgelijks te Villa Real geplunderd en van alle inhebbende brieven beroofd geworden.

Den 17den zijn de generaals *Saarsfield* en *Lorenzo* uit Pampeluna vertrokken, om zich met den generaal *Valdez*, te Estella te vereenigen.

Een tweede brief uit Bajonne meldt, dat de zoo even genoemde gezantschaps-sekretaris een' der zonen van den heer *C. Perier* is. Hij was den 12den van Madrid vertrokken en is 30 uren opgehouden geworden. De opstandelingen hebben hem naar de bergen gebragt en aan *Lorenzabal*, den bevelhebber der bende, voorgesteld, welke hem zijne rijskoets en depêches deed teruggeven, met uitzonderingen der brieven, gedresseerd aan het Spaansche gezantschap te Parijs.

— Uit Engeland wordt gemeld dat Prins *Talleyrand* te Londen den 23sten aangekomen is.

MENGELINGEN.

GESCHIEDKUNDIGE AANTEEKENINGEN OVER BOEKEN EN BOEKHANDEL.

De eerste materialen, waarvan men zich in de vroegste oudheid tot het schrijven bediende, waren hout, steenen en metalen. Later gebruikte men daartoe ook bladen, boomschors en dierenvellen, waarvan in het vervolg het perkament werd bereid. Van den bast, de bladeren en het geschaafd hout van den benken boom, dat men bij het schrijven veel gebruikte, komt de benaming van *boek*. Even zoo werden de bladen van een boek *bladen* of *folia* genoemd, om dat men op boombladeren schreef. De Indianen hebben deze schrijfwijze lang behouden. Zij bewaarden deze bladeren op de volgende wijze. Nadat zij vele derzelve verzameld hadden, sneden zij dezelve alle tot eene gelijke grootte; doorboorden die aan de beide hoeken en vereenigden dezelve daarna met twee gelijke staven. Deze alzoo behoorlijk geschikte bladen, hadden reeds veel overeenkomst met een boek. Zij bonden deze pakken zorgvuldig toe, en bewaarden dezelve als het dierbaarste kleinood.

De zeer natuurlijke gedachte van op bladen te schrijven, bragt eene andere te weeg, welke daarin bestond, de binnenhuid, die zich onder den bast bevindt, dat is de binne schors tot schrijven te gebruiken. Van dezen bast, welke in de Latijnsche taal *liber* heet, kreeg een boek bij de Romeinen den naam van *liber*.

Onder alle tot ons gekomene boeken zijn de geschriften van *Mozes*, die in 2453 (?) schreef, en het boek *Job* de oudsten; het laatste is van het jaar 2300 (?) na de schepping. De oudste schrijver, die men bij de Phenicierg kent, is *Sanchuniathon*. Hij leefde in 2800, en schreef eene beschrijving van Phenicie en Egypte, ook boeken over den oorsprong der wereld en van de Goden zijne vaderlands. Onder de werken der Grieken, die tot ons zijn gekomen, zijn de geschriften van *Homerus* en *Hesiodus* de oudsten. Beide waren dichters, en leefden in het jaar 2000 na de schepping. De Ilias van *Homerus*, zijn *Odyssea* en de geschiedenis der helden van zijnen tijd waren met gouden letters op de darmen van eenen 100 voet langen draak geschreven, en deze boeken werden met de beroemde bibliotheek te Konstantinopel, die uit 120.000 banden bestond, verbrand. De eerste schrijvers onder de Grieken waren *Pherecydes* van Syros, *Acusilaus* van Argos, *Hellanikus* van Lesbos, *Hekatæus* en *Diamyrus*, beiden van Milete, van welke de laatste 520 jaren voor Christus geboren leefde. Onder de Romeinen werd *Amasanius* als de eerste schrijver genoemd. Het eerste Duitsche boek schreef *Otfried*, een monnik in het Elzasche klooster Weissenburg, die in den jare 870 de vier Evangelisten in Frankisch-Duitsche rijmen uitgaf, welk werk nog gevonden wordt.

Voor de uitvinding der Boekdrukkunst, moesten natuurlijk alle boeken afgeschreven worden. Dit geschiedde meest in de kloosters, ook Aarten en Bisschoppen hielden zich daarmede bezig. De boeken, welke openlijk werden uitgegeven, werden prachtiger geschreven, dan die welke ter eigen gebruik moesten dienen. Men schreef met Latijnsche, doch meest kleine, of Longobardische letters, zoo als *Karel de Groote* dezelve had verbeterd, waarmit het zogenaamde monniken-schrift ontstond. Er werden verkortingen ingevoerd, die dikwijls moeijelijk te lezen waren. Men vond allerlei bijzonderheden in het schrijven uit, b. v., dat men geheele namen en regels sedert de tiende eeuw, door eenen trek nidrijks (*Monocondilia*), de *i* met een punt, de *y* met een circumflex herteekende, en in de twaalfde eeuw de *y* en kleine *s* op het einde van een woord alleen, door alle welke bijzonderheden men de oudheid der boeken kan afleiden. De groote letters gebruikte men voor het hoofd en de titels, waardoor zij kapitaalletters werden genoemd. De titel werd gewoonlijk met rode verw geschreven. [illegible] daarop geplaatst, waarvoor men ronde gaatjes liet, die de afschrijvers dikwijls verzuimden in te vullen. Men had ook lieden die zich alleenlijk met het schrijven van den titel en de hoofdletters bezig hielden, deze werden *Rubrigraphen* genoemd. Onder deze behoorden onder anderen *Ruttier*, die op het einde der tiende eeuw Abt in het klooster van St. Gallen, en de heilige *Bernhardus*, die van 993 tot 1014 Bisschop te Hildesheim was.

Sedert de regering van *Karel den Groote*, werden er nieuwere onderscheidings-teekenen bij het schrijven gebruikt. De meeste boeken werden in folio en quarto geschreven. Nadat het gebruik van het Egyptisch riet had opgehouden, bediende men zich van perkament, dat zeer zuiver en zacht toebereid was, en eindelijk het uit lompen bewerkte papier. Opdat de regels op gelijken afstand van erkander zouden staan, trok men paralellijnen, waartoe men zich van een instrument bediende, *Praedactal* genaamd. Op het perkament reekende men, door middel van een instrument *punctatorium* genaamd, door puncten de plaats aan, waar jeder regel moest beginnen en eindigen. Daar, waar het boek eindigde, maakte men een teeken ⊲, of een krans, en plaatste daarnevens het woord *explicit*, om aan te duiden dat het boek volmaakt was. De zouden der boeken sneed men af, en daar dit in latere tijden *scilize* werd genoemd, kwam *Isidorus* op de gedachte, dat het afsnijden of sneenen der boeken in Sicilie was uitgevonden. Het perkament werd met puimsteen gepolijst, en het papier sloeg men met den hamer glad.

In de oudste tijden dreven degenen, welke de boeken afschreven, ook voormede den handel, en waren alzoo te gelijk afschrijvers en boekhandelaren. De Hebreeuwers waren de eersten, die met boeken gehandeld hebben; hunne schrijvers *Sopherim* genaamd, reisden reeds met afschriften. Te Kiriath-Sepher (Boeken-stad), eene stad in Palestina, was de nationaalbibliotheek der Hebreeuwen, en te gelijk de verzamelplaats hunner *Sopherim*, in een woord hun Leipzig.

In Griekenland nam de boekhandel even als de geleerdheid een hooge vlugt. Boekschrijvers en afschrijvers vormden een gild. De laatsten dreven handel, meer misschien om goede werken te verspreiden, dan om winst te bejagen. Zij werden toen reeds boekhandelaren genoemd. Athene had reeds ordentelijke boekwinkels, en vereenigingen van letterkundigen.

Het voorbeeld der Grieken, ontvonkte den geest der Romeinen, en toen de liefde voor de wetenschappen bij hen ontwaakte, ontluikte ook de boekhandel. Afschrijvers en verkoopers, die onder den algemeenen naam van *librarii* bekend waren, deden zich overal op. *Augustus*, dichtkunst en wetenschappen vereerende en beloovende, bevorderde dus ook den boekhandel. De beide *Syllae* zorgden voor de schoonheid en getrouwheid der kopien, zoo als ook voor de smaakvolle bewerking der banden. Zij hadden hunnen boekwinkel bij den tempel van *Vertumnus*. De boekwinkels vermeerderden; in de straat *Sigillaria* was er een, en een ander bij het *Forum Caesaris*. De mededinging, die prikkel des handels, bevorderde ook die der boeken, en breidde het getal der boekhandelaren meer en meer uit. Onder de bekendste dezer was *Trypho*, een man van smaak en kunde. Hij liet zijne afschriften, alvorens dezelve ter verkoop aan te bieden, op raad van *Quintilianus*, door de auctoren en kritiken nalezen en verbeteren.

Uit Rome verbreidde zich de boekhandel in de provincien. *Atreus*, *Decius*, *Dionysius*, *Felix*, *Jucundus*, *Secundus*, enz., zijn namen van Romeinsche boekhandelaren.

Zoo lang de boeken door het afschrijven moesten worden vermenigvuldigd, waren zij van eenen buitengewoon hoogen prijs, zelfs verminderd de waarde der boeken niet dadelijk na de uitvinding der boekdrukkunst; slechts langzamerhand, en eerst nadat vooral in Duitschland de Frankforter en Leipziger boekenmarkten waren ingesteld, kreeg in de zeventiende eeuw de boekhandel eene hoogere vlugt, en begon zich de algemeene kennis meer te verspreiden.

NEDERLANDSCH MAGAZIJN

TER VERSPREIDING VAN NUTTIGE EN AANGENAME KUNDIGHEDEN.

Ite Nommer. GEBROEDERS DIEDERIKS. *Amsterdam* 1833.

Eene gelukkige gedachte, voorwaar! was die, om het *Penny-Magazine*, (een Weekblad, te Londen uitgegeven wordende door de *Society for the diffusion of useful knowledge*), op onzen Vaderlandschen grond over te brengen. Het doel dier Maatschappij met deze uitgave toch, verdient den hoogsten lof, als bestaande in het geregeld verschaffen eener *nuttige* lektuur aan het zoogenaamde grootere Publiek of Algemeen; de uitvoering beantwoordt alleszins aan dat doel; het gezegde Weekblad heeft in den volsten zin der woorde, de strekking om het verstand te beschaven, het hart te veredelen, de kennis van landen en volken, van de Vaderlandsche geschiedenis, van 's lands wetten, enz., te verbreiden.

Wij hebben thans voor ons liggen het *eerste nommer* van het Nederlandsche *Penny-Magazine*. Men stelle zich hetzelve echter niet als eene bloote vertaling voor. Verre van dat! Trouwens de Uitgevers kondigden in hun *Prospectus* reeds aan, dat zoodanig geenzins het plan ware met het „NEDERLANDSCH MAGAZIJN, *ter verspreiding van nuttige en aangename kundigheden.*" Eene oordeelkundige schifting zoude alleen datgene van de Engelsche uitgave behouden, wat algemeen nuttig en aangenaam zijn kon; door oorspronkelijke Hollandsche stukken van gelijken aard, en voorts de Vaderlandsche geschiedenis, Letteren, Oudheden en Wetten betreffende.

Met betrekking van dien partij of sekte-geest, zoo in het Staatkundige als Godsdienstige, zoude dit MAGAZIJN alle kansen van lezers door doelig onderwijs tot weerstaging beproeven, en hun aanmoedigen tot liefde voor, bevordering en beoefening van het Schoone, Nuttige en Goede.

Reeds dit *eerste nommer* toont aan, dat de Uitgevers hier meer beloofden, dan zij wilden en konden vervullen. Hetzelve voldoet in alles aan de voorgemelde vereischten, en zijnen inhoud (1) strekt geheel en al tot bereiking der opgegeven doeleinden.

Van de fraaije houtsnee-figuren, die, voor zoo verre dienstig, het werk versieren zullen, worden in dit nommer reeds vier aangetroffen; en tot sieraad strekken zij voorwaar, want wij bekennen gaarne, minder dergelijke platen, zoo voortreffelijk uitgevoerd, te hebben gezien. Uitmuntend voorts is ook dit nommer rijk aan den *Kleinen Arend*. Doch gehoord: *Geene vijn behoeft geenen krans!* Dit werk behoeft geene lofspraken; het prijst zich zelve, als men het onder het oog neemt, zal het niet ligtelijk ongelezen uit de hand leggen, of zonder zich, ter verkrijging van hetzelve, volmaakt de daartoe bepaalde, voorzeker geringe, schatting (van *f* 5. of *f* 6. 25 *Cents* per post, voor 4 nommers, elkanf jaargang van ruim 400 bladzijden in klein folio formaatje), op te leggen.

Reeds op dit nommer den Uitgevers „Geluk!" noemden wij de gedachte dezer onderneming, en wie, die dit werk ziet en leest, zal zulks niet volkomen billijken. Maar al te zeer was bij het gros des Publieks, bij alle klassen der Maatschappij, ten gevolge der sedert drie jaren gestagneerde Staatsbangelegenheden, de zucht tot wetenschappelijke en algemeen nuttige lektuur, door de verzondene op het zoogenaamde *Politiseren*, schier geheimelijk verdroogen, en rigtte zich de Hollandsche algemeene lectuur bijna uitsluitend op de Politieke nieuwsbladen, of de Contenten, of op dagschriften, waarin, van de [illegible] rhetorijken handwerksman, tot keuken- of werkmeid inclusif, alles las geregeld de Courant en meer dan de Courant. Moest dit nog eenige tijd den voortduren, zoo were er, alsnog, veel het algemeen, wenlijk voor zeer lange tijd, geen denken meer aan zuivere nuttige, vermaakende en hart veredelende schriften. Dat zulk eenen bij onzen kunst- en wetenschapliefhebbenden Landaard, volstrekt hoogst bedroevenden moreelen teruggang te stuiten en 't volle leeven tot de vroegere schepping weder op te wekken, kon wel geene doeltreffender bedenkwijze zich voordoen, dan de uitgaaf van dit *Magazijn*. Mogt dit hetzelve al dan heil stichten, waarvoor het zulks in beginsel en zeer zeker niet minder ruim dubbel, dan hetzelfde aan het *Penny-Magazine* in Engeland te beurt viel, dat Uitgaven tijd, vlijt en kosten vergoeden en behouden! —

(1) Deze is de volgende: *De Vaanrijks*, met eene plaat den *duchtbrieven* voorgelezen; *Pligten eens huisvaders*, voornamelijk in ruinbloze tijden; *Kunst om rijk te worden*; *De Ruk-vink*, met eene plaat, waarop deze vogel den vlucht of zeevlak schuwt; *De Koffij*, met eene plaat; *Over het ontstaan van den Regen*; *De huisvlijt der huismoeders op de donkerzijde harer Zonen*; *Hoekwaardige Berg-Herinneringen der Hoek*; en *Iets over het vangen van wilde Olifanten*, met eene plaat.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Amsterdam den 28 *December* 1833.

STAD AMSTERDAM.

Schuldbekentenissen. 5 pCt. . . . . 97¼ à 98

NEDERLANDEN.			Gbl.	PRUISSEN.			Gbl.
Werkel. Schuld 2½ pCt.	49⅛ à	50⅛	50 1/16	Gdl. te *Lond.* 5 pCt.	— à	—	—
Dito dito . 5 ——	94⅛ à	94⅜	94 1/16	Aand. van dito 1832 .	— à	—	—
Rest. Uitg. dito	— à	—	—	SPANJE.			
Kans-Billetten	22⅛ à	22⅜	—	Ct. bt. te *Amst.* 5 pCt.	62⅛ à	63⅛	62⅝
Amort. Syndic. 4½ pCt.	88⅜ à	89⅛	89	Idem . . . . 3 ——	40⅛ à	41⅛	41
Idem . . . 3½ ——	71⅝ à	72⅛	72 1/16	Gdl. *Lond.* 1822. 5 ——	17⅛ à	18	—
Geldl. 1830. . 5 ——	100 à	100⅛	100⅛	Cert. Uitgest. Schuld.	13½ à	14	—
—— 1831. . 6 ——	— à	—	—	OOSTENRIJK.			
Schatkist-Bill. 6 ——	— à	—	—	Obl. *Cull. & C.* 5 pCt.	— à	—	—
Losrenten . . 2½ ——	— à	—	—	Certificaten . 2½ ——	— à	—	—
Hand.-Maats. 4½ ——	98 à	98⅛	98⅛	Neg. Metuliek 4½ ——	— à	—	—

DE PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG BINNEN LEYDEN.

Zaturdag den 28. *December* 1833.

Van 24 tot 26 gulden.

NOTIFICATIE.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR VAN ZUID-HOLLAND, gezien de Missive van den Heer fungerenden Opperhoutvester voor de Noordelijke provincien, in dato 11 December 1833, N°. 38, betreffende de sluiting der jagt, voor dit jaar;

Gelet op art. 11 der wet van den 11 July 1814, N°. 95 op Zijner Majesteits besluiten van den 8sten July 1823 (*Staatsblad* N°. 55 en 56), en op de deliberatien van H. Ed. Groot-Achtb. de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, ter dezer zake;

Brengt, bij deze, ter kennisse van de daarbij belanghebbenden, dat, ingevolge de bepaling van den fungerenden Opperhoutvester voornoemd, vastgesteld met overleg van gemelde Gedeputeerde Staten, de groote jagt, zoo wel de publieke als die op gereserveerde en afgepaalde gronden, met den 31sten December aanstaande, en de jagt op Ganzen, Eenden en Patersnippen, met den laatsten Februarij 1834, zal gesloten zijn;

En ten einde niemand hiervan eenige onwetendheid voorwende, zal dese worden afgekondigden en aangeplakt, alom, waarlijkers te doen gebruikelijk.

Gedaan te 's *Gravenhage*, den 24sten December 1833.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

VAN DER DUYN.

*** *Mren. Regenten van de Huisarmen en Diaconie Armen* alhier, die winter wederom *Warme Spijzen* aan behoeftigen zullende uitdeelen, willen mede een aanvang zal genomen worden op *Maandag den 6 Januarij* 18[illegible] geven bij deze kennis, dat men zich ter bekoming van Bewijzen voor A[illegible] deelen tegen de prijs als voorgaande winters, *dagelijks* vervoegen kan[illegible] den Binnenvader van het Huiszittenhuis.

LEYDEN, 30 December 1833.

In naam van Mren. Regenten voornoem[illegible]

H. POTTUM.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Op *Maandag den* 30 *December* 1833, GYSBRECHT VAN AEMSTEL, *Treurspel*, in vijf Bedrijven, door *J. van Vondel*, versierd met dezelfs hiertoe bijzonder vervaardigde Decoratien, Kleedingen en Wapenuitgen, alles naar den aard van den tijd, waarin het wordt voorgesteld. Na hetzelve [illegible] verlevd met *Zang* en *Dans*.

De aanvang ten zes ure.

Getrouwd:

K. BLOK,
Weduwnaar van G. DE KONING.

AMSTERDAM, EN
27 December 1833. M. FOENS.

Dienende tot kennisgeving der Familie en Vrienden.

*** De sedert eenige maanden gevreesde slag, heeft mij heden gebracht mijn beminde Echtgenoot, de Heer MICHIEL ISAAK SWERTSENVEL, *A. L. M. Phil. Doctor, Mathematicus* en *Arrondissementsingenieur* [illegible] *in het Arrondissement* LEIDEN, *ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid van onderscheidene geleerde Genootschappen*, overleden in den ouderdom van [illegible] jaren, na eene langdurige zwakheid, in den onderdom van [illegible] sigeloopen nacht, na eene negenjarige Echtverbindtenis van bijna 21 jaren.

Ik verlies met hunne vier Kinderen, een zorgvuldig Man en Vader, [illegible] zijne eenigste Zuster, een teder bemiinend Broeder, en wensche het door Rede en Godsdienst gesterkt, in de gegronde hoop, op [illegible] standverwisseling der Overledenen, onzen troost te vinden.

LEIDEN, ANNA STRUYK,
den 26 December 1833. Wed. M. I. S. SWERTSENVEL.

Op verzoek van den Overledenen, zal door de Familielijk geene uitnoodigende teekenen van rouw worden aangenomen.

[illegible] de Stad Leyden te Leyden, op Dinsdag den 14 januarij 1834, des voormiddags [illegible] VERSCHEIDENE PANDEN, als: Juweelen, Goud, Zilver en Horologien, behoorende de maand Julij 1832. En van Wollen-, Linnen en andere, [illegible] als ongemaakte GOEDEREN, behoorende in de maand September 1832.

Zijnde dezelve voor den Verkoopdag, des voormiddags van 10 tot [illegible] namiddags van 2 ure, voor een ieder te zien.

Voorts dient tot nadere belanghebbenden, dat van gemelde Panden [illegible] niet later zal kunnen worden gelost of afgedaan, dan uiterlijk op Zaterdag den 4 Januarij 1834.

*** Ten Kantore van N. NATHANS, te Leyden, zijn te bekomen: Heele en Gedeeltens van LOTEN, in Rijk en in Koop, als: voor alle Klassen dezer geëtabliseerd, Pijl-Courant, voor de 1ste Klasse der 161ste *Kon. Ned. Loterij*, waarvan de Trekking zal [illegible] op den 9sten Januarij aanstaande.

*** Men verlangt te KOOP, een luchtig WOONHUIS, waarin [illegible] minstens zeven achte Kamers, en gunstig op een goeden en [illegible] stand der Stad Leyden, iemand hiertoe inclinerende, gelieve zich bij gesloten briefje, waarin opgave van prijs en gelegenheid, [illegible] bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN, op de Breestraat [illegible]

Bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER en ZOON, te Leyden